ଆର୍. ଏସ୍. ମିଶ୍ର

ବନାମ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

(ଅପରାଧିକ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 232/2005)

ଫେବୃଆରୀ 1,2011

[ଜେ. ଏମ. ପାଞ୍ଚାଲ ଏବଂ ଏଚ. ଏଲ. ଗୋଖଲେ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973:

ଧାରା 227 ଏବଂ 288 -ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସ୍ତରରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଭୂମିକା- ଧାରା 227 ଏବଂ 228 ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତଃ-ସଂଯୋଗ – ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଗଲା : ଯେତେବେଳେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରା ଅଧୀନରେ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରାଯାଏ, (ଯଦିଓ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରାଯାଏ ନାହିଁ), ସଂକ୍ଷେପରେ କିଛି ସର୍ବନିମ୍ନ କାରଣ ନଥିରେ ଥିବା ତଥ୍ୟର ବିଚାରକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯିବା ଆଶା କରାଯାଏ-ଦୋଷମୁକ୍ତ ଆଦେଶର ସାଦୃଶ୍ୟ ଉପରେ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ ଅନ୍ତତଃ ସଂକ୍ଷେପରେ ତାଙ୍କ କାରଣ ଦେବାକୁ ପଡିବ, ଯଦି ସେ ବିଶେଷ କରି କୌଣସି ଏକ ଗୁରୁତର ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରୁଛନ୍ତି କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରୁଛନ୍ତି -ଏହା ମଧ୍ୟ ଏହି କାରଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ କ 'ଣ ତ୍ରୁଟି ହୋଇଛି ସେ ବିଷୟରେ ହୋଇଥିବା ଆଦେଶ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଉଚିତ-ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଯଦି ମାମଲାକୁ ଉଚ୍ଚତର ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ସେ ଜାଣିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ ଯେ କାହିଁକି ଏକ ଅଭିଯୋଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଗଲା କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରାଗଲା ।

ଧାରା 228-ଜଣେ ଯୁବ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସହ ଜଡ଼ିତ ଏକ ଅପରାଧିକ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସଠିକ୍ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅବହେଳା-ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ନ୍ୟାୟିକ ଆଦେଶ -ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗକୁ ହ୍ରାସ କଲେ - ଯାଞ୍ଚ

ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀ ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ - ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ ଯେ ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେନହିଁ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ଯେ ସେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂଶୋଧନକ୍ଷମ ପଦକ୍ଷେପ ନିଅନ୍ତୁ -ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ରେକର୍ଡ କୁ ଯାଞ୍ଚ କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କଲେ -ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ / ପ୍ରସ୍ତାବ କୁ ଆପତ୍ତି ଯାହା ଚୟନ ବର୍ଗ ଆଡକୁ ମାର୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ କଲା - ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଗଲା -ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ-ଜଣେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ତଥ୍ୟକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ଏବଂ ଯଦି ସେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ ପାଇଁ କୌଣସି ମାମଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତେବେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସ୍ୱତଃ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ହେବା ଉଚିତ-ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ନ୍ୟାୟିକ ଆଦେଶରେ ଯାହା କହିଛନ୍ତି ତାହା ହେଉଛି, ମାମଲାର ଡାଏରୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ, ସେ ଅଭିଯୋଗକୁ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟ ପାଇ ନାହାଁନ୍ତି --ସେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିନଥିଲେ ଯେ ସେ କାହିଁକି ମତ ରଖିଥିଲେ ଯେ ମାମଲା ଦୈନିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବିବରଣୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ-ଆବେଦନକାରୀ ଆହତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ବିବୃତି ଏବଂ ନଥିରେ ଥିବା ସହାୟକ ଡାକ୍ତରୀ କାଗଜପତ୍ରଗୁଡିକୁ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିନଥିଲେ -ଏହିପରି ଏକ ପକ୍ଷପାତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଯଥାର୍ଥତା ବିଷୟରେ ଏକ ଗୁରୁତର ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି କରେ-ଏହା ଏକ ଗୁରୁତର ତଥା ଆକସ୍ମିକ ଉତ୍ତେଜନାର ମାମଲା ନୁହେଁ, ତେଣୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ , ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ଥିଲା -- ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାର କାରଣ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଏବଂ ଅପୋଷଣୀୟ ଥିଲା ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ରରେ ଥିବା ବିବୃତି ଓ ଡାକ୍ତରୀ କାଗଜପତ୍ରଗୁଡିକୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଗଲା ନାହିଁ-- ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା 302 ପରିବର୍ତ୍ତେ 304 କୁ କାହିଁକି ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆଗଲା ବୋଲି କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ କରାଗଲା ନାହିଁ - ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ

ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ର ଧାରା 228 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ସଠିକ୍ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅଭିଜ୍ଞତା ନଥିଲା- ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ସଂଶୋଧନରେ ଥିବା ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କ ପାଇଁ କେବଳ ଏକ ସଂଶୋଧନମୂଳକ ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଥିଲା ଯାହାକୁ ପ୍ରଶାସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ - ଏହା କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ କିମ୍ବା ଅପମାନଜନକ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେବାର ମାମଲା ନୁହେଁ-ଆବେଦନକାରୀ ଅଭିଯୋଗର ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ଦାୟୀ ଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ, ତାଙ୍କ ସେବା ରେକର୍ଡର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଯାଞ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, ଯାହା , ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୁଏ - ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା, 1860- ଧାରା 302 ଏବଂ 304

ଆବେଦନକାରୀ ହେଉଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ । ଦୌରା ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟକୁ ସେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବେ ଅପରାଧିକ ସଂଶୋଧନରେ ଆପତ୍ତି କଲେ, ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସେହି ଦୌରା ମାମଲାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କିଛି ମନ୍ତବ୍ୟ ରଖିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ସେହି ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନଥିବାରୁ ଏହିପରି ମନ୍ତବ୍ୟ ଦିଆଗଲା । ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ ନକରି ଏକ ବିରାଟ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ଯେଉଁ ଉପାୟରେ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଛନ୍ତି ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି ସଂଶୋଧନମୂଳକ ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଦେଲେ । ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ତଥାପି, ଅଭିଯୁକ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗ କରିସାରିଥିବା ଆଧାରରେ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 300 (2) ଅନୁଯାୟୀ ପୁନର୍ବିଚାର ଆଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଏହାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ବୋଲି ବିବେଚନା କଲେ ନାହିଁ । ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ପରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପ୍ରଶାସନ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିବେଦନପତ୍ର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଗଲା । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ, ଆବେଦନକାରୀ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କଲେ, ଏବଂ ତା ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ଦାଖଲ କଲେ ।

ଆବେଦନକାରୀ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଆପତ୍ତି କଲେ ଯାହା ତାଙ୍କ ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନକଲା ଯେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ନ୍ୟାୟିକ ଆଦେଶ ଭୁଲ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ କେବଳ ସେହି କାରଣରୁ, ଯାଞ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଦାଖଲ କରାଯିବ; ଏବଂ ଯେ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଶୁଣିଥିବା ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଭୁଲ ଥିଲା, ଯାହା ସେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବୃତ୍ତିରେ ଅଗଣିତ କ୍ଷତି ଆଣିଲା ।

ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ : **1.1.**ଏକ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ର ଧାରା **228** ରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତେବେ ଏହି ଧାରା ପୂର୍ବ ଧାରା ସହିତ ଜଡିତ, ଅର୍ଥାତ୍ ଧାରା **227** ଯାହା 'ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ' ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ । ଧାରା **227**ରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ ମାମଲାର ରେକର୍ଡ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ରଖାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ଯଦି ସେ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପରେ ପ୍ରାୟ ନିଶ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ନାହିଁ, ତେବେ ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବେ, କିନ୍ତୁ ଏପରି କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କାରଣଗୁଡିକୁ ଅଭିଲିଖିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଧାରା **228** ଯାହା ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସହିତ ଜଡିତ ତାହା "ଯଦି ଏହିପରି ବିଚାର ପରେ" ଶବ୍ଦ ସମାହାର ସହିତ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ତେଣୁ, ଧାରା **228**ର ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଧାରା **227** ଅଧୀନରେ 'ବିଚାର' କୁ ସୂଚିତ କରେ ଯାହା ମାମଲାର ରେକର୍ଡ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ପରେ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଧାରା **227** ଏବଂ **228** ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅନ୍ତଃ-ସଂଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରେ । ତାହା ଏହିପରି ଯେ, ଧାରା **227** ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବାର କାରଣ ଅଭିଲିଖିତ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିବାବେଳେ, ଯଦିଓ ଏହା ଧାରା **228** ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କୁହାଯାଇ ନାହିଁ, ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରା ଅଧୀନରେ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରାଯାଏ, (ଯଦିଓ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୋଷମୁକ୍ତ ହୋଇନଥାନ୍ତି), ସଂକ୍ଷେପରେ କିଛି ସର୍ବନିମ୍ନ କାରଣ ନଥିରେ ଥିବା ତଥ୍ୟଗୁଡିକର ବିଚାରକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ଅଭିଲିଖିତ କରାଯିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି 'ଏପରି ବିଚାର

ପରେ' ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେହି ବିଚାର ଆଦେଶରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

1.2.ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଆବେଦନ ଉପରେ ଦୋଷମୁକ୍ତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଏ ଯାହା ଉପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଶୁଣାଣି ହୁଏ । ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ପୀଡିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମୟରେ, ପୀଡିତଙ୍କ ଅଧିକାର ତଥା ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଅଧିକାରର ମଧ୍ୟ ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ପଡିବ । ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ରହିଛି । ତେଣୁ, ଏକ ଦୋଷମୁକ୍ତ ଆଦେଶର ସାଦୃଶ୍ୟ ଉପରେ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ ଅତି କମରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ତାଙ୍କ କାରଣ ଦେବାକୁ ପଡିବ, ଯଦି ସେ ବିଶେଷ କରି ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ପରି ଏକ ଗମ୍ଭୀର ମାମଲାରେ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି କାରଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଉକ୍ତ ଆଦେଶ ତଦନ୍ତରେ କ'ଣ ଭୁଲ ହେଲା ସେ ବିଷୟରେ ଅଭିଯୋଗପକ୍ଷଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଯଦି ଏହି ମାମଲାକୁ ଉଚ୍ଚତର ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ସେ ଜାଣିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ ଯେ କାହିଁକି ଏକ ଅଭିଯୋଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରାଗଲା ।

1.3.ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ଯଦି କୌଣସି ଦୃଢ଼ ସନ୍ଦେହ/ପ୍ରମାଣ ଥାଏ ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଭାବିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏକ ଅପରାଧ ଘଟାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ ଆଧାର ଅଛି, ତେବେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ନାହିଁ ବୋଲି କହିବା ନିମିତ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପାଇଁ ଦ୍ୱାର ଖୋଲା ନାହିଁ । ଆହୁରି, ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ରେକର୍ଡ ଏବଂ ଦସ୍ତାବିଜରୁ ବାହାରିଥିବା ତଥ୍ୟ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ସୀମିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରମାଣକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ପାରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଏହା ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ ଏହା ବିବାଦୀୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କଠାରୁ ସର୍ବନିମ୍ନରେ ଯାହା ଆଶା କରାଯାଏ ତାହା ହେଉଛି ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ଯଦି ସେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ ପାଇଁ କୌଣସି ମାମଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତେବେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଦେଶ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଏବଂ ସ୍ୱତଃ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ହେବା ଉଚିତ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ନ୍ୟାୟିକ ଆଦେଶରେ କେବଳ ଏତିକି କହିଥିଲେ

ଯେ ମାମଲା ଡାଏରୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ ସେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା **302** ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟ ନାହିଁ । ଏହା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ବରଂ ଏକ ନୀରସ ବିବୃତି ଏବଂ ଏହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆହତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ବିବୃତି ଏବଂ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ଡାକ୍ତରୀ କାଗଜପତ୍ରଗୁଡିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଏଗୁଡିକ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ମଧ୍ୟ କରିନାହାନ୍ତି । ମାମଲା ଡାଏରୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ସାମଗ୍ରୀ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ ବୋଲି ସେ କାହିଁକି ମତ ରଖିଥିଲେ ସେ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଏପରି ଏକ ନୀରସ ଆଦେଶ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଯଥାର୍ଥତା ବିଷୟରେ ଏକ ଗୁରୁତର ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଜଣେ ଯୁବ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମାରି ଦିଆଗଲା ।ଏହା ଏକ ଗୁରୁତର ଏବଂ ହଠାତ୍ ଉତ୍ତେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣା ନଥିଲା । ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯେ ସେଠାରେ ଜଣେ ଆହତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ଥିଲେ ଏବଂ ଏହାକୁ ସମର୍ଥନ କରି ଡାକ୍ତରୀ ରିପୋର୍ଟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଆତ୍ମ-ବିରୋଧୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବରେ ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା **302** ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ରୁଜୁ ହୋଇଥିଲା । ଧାରା **302** ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା କାରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଏବଂ ଅସମର୍ଥନୀୟ ଥିଲା, ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ର ଏବଂ ଡାକ୍ତରୀ ନଥିରେ ଥିବା ବିବୃତ୍ତି ପ୍ରତି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇନାହିଁ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥିଲା । ଏହି ଆଦେଶରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ ନାହିଁ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା **302** ପରିବର୍ତ୍ତେ ଧାରା **304** ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଭିଯୋଗକୁ କାହିଁକି ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆଗଲା । ବାସ୍ତବରେ, ଯେହେତୁ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଅପରାଧକୁ ପ୍ରକାଶ କଲା, ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଏହା ଆଶା କରାଯାଉଥିଲା ଯେ ସେ ଅଧିକ ଗୁରୁତର ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ ଏବଂ ଏହାକୁ ହ୍ରାସ କରିବେ ନାହିଁ ।

1.4.ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଟିପ୍ପଣୀ ଉପରେ ନିଷ୍ପତି ନେଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ ଅଗଷ୍ଟ **1991** ମସିହାଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆସୁଥିଲେ ଅର୍ଥାତ ପାଖାପାଖି ତାଙ୍କର ନ୍ୟାୟିକ ଆଦେଶର **5** ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଆଦେଶ ଆହୁରି ବିବୃତ୍ତି ଦେଲା ଯେ ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବେ ସ୍ଥାପିତ ହେବ ପୂର୍ବରୁ ସହକାରୀ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ ଦୌରା ମାମଲା ଗୁଡିକରେ ବିଚାର କରିବାର ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅପରାଧିକ

ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା **228** ଅନୁଯାୟୀ ସଠିକ୍ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅଭିଜ୍ଞତା ନଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ସଂଶୋଧନରେ ଥିବା ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶ କେବଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ନିମିତ୍ତ ଥିଲା ଯେ ଯଦି ଆବେଦନକାରୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପରିବୀକ୍ଷଣ ଅବଧିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଯଦି ସେ ପୂର୍ବରୁ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇସାରିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ବେତନ ହାର ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀ, ପୂର୍ବରୁ ଚାକିରିରେ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ନିଯୁକ୍ତି ହୋଇସାରିଥିଲେ, ପ୍ରଶାସନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯାହା କରିଥିଲେ ତାହା ଥିଲା ତାଙ୍କ ରେକର୍ଡକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା, ଏବଂ ତା 'ପରେ ତାଙ୍କ ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା । ସଂଶୋଧନରେ ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କୁ ଏକ ପରାମର୍ଶ ଥିଲା । ଏହା କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ କିମ୍ବା ଅପମାନଜନକ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେବାର ମାମଲା ନଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ସଠିକ୍ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ରେକର୍ଡ ଭଲ ନୁହେଁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କୁ ଚୟନ ବର୍ଗ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିନଥାନ୍ତେ । ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ଅଧିକାର ବଶତଃ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ରେକର୍ଡକୁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ, ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ (ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ଅନୁସରଣରେ) କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କୁ ଏକ ସଂଶୋଧନମୂଳକ ପରାମର୍ଶ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନଥିଲା, ଯାହାକୁ ପ୍ରଶାସନ ଗ୍ରହଣ କରଛନ୍ତି ।

1.5.କେବଳ ଯାଞ୍ଚ କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଟିପ୍ପଣୀ କାରଣରୁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ହ୍ରାସ କରି ଦୌରା ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଯତ୍ନବିହୀନ ଆଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଲା । ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା ବେଳକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ **5** ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗିସାରିଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ, ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଅଦାଲତ ଏହି ମାମଲାକୁ ପୁନର୍ବାର ହାତକୁ ନେବା ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କଲେ ନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅବହେଳା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିବା ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ, ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟର ଏହି ଅଂଶର ଲାଭ ଉଠାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଅଭିଯୋଗର ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ ଦାୟୀ ଥିଲେ

ଏବଂ ତେଣୁ, ତାଙ୍କ ସେବା ରେକର୍ଡର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଯାଞ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, ଯାହା ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ /ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଥିଲା । ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା କେତେକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଉକ୍ତ ଆଦେଶରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।

'କେ ' ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ମାମଲାରେ , **2001 (3) SCC 54;** *ଭି. କେ. ଜୈନ ବନାମ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଜେନେରାଲଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ମାମଲାରେ* **, 2008 (17) SCC 538 ଏବଂ** *ପ୍ରକାଶ ସିଂହ ଚେଜି ବନାମ ନର୍ଦନ ଇଣ୍ଡିଆ ଗୁଡସ୍ ଟ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟ କମ୍ପାନୀ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲିମିଟେଡ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ 2009* **(12) SCC 577 କୁ ପ୍ରଭେଦ ଦିଆଗଲା ।**

ବିହାର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ରମେଶ ସିଂହ **AIR 1977 SC. 2018;** *ନିର୍ମଳଜିତ ସିଂହ ହୁନ୍ ବନାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ* **1973 (3) SCC 753;** *ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଓ ସିଂହ ବନାମ ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ* **AIR. 1963 SC1430;** *ନିରଞ୍ଜନ ସିଂହ ବନାମ ଜିତେନ୍ଦ୍ର ଭୀମରାଜ* **1990 (4) SCC 76 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଗଲା ।**

ମାମଲା ଆଇନ ସନ୍ଦର୍ଭ :

2001 (3) SCC 54	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 12 କୁ**	**ପ୍ରଭେଦ ଦିଆଗଲା ।**
2008 (17) SCC 538	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 13 କୁ**	**ପ୍ରଭେଦ ଦିଆଗଲା ।**
2009 (12) SCC 577	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 କୁ**	**ପ୍ରଭେଦ ଦିଆଗଲା ।**
AIR 1977 SC 2018	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20 ଉପରେ**	**ନିର୍ଭର କରାଗଲା ।**
1973 (3) SCC 753	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20 ଉପରେ**	**ନିର୍ଭର କରାଗଲା ।**
AIR 1963 SC 1430	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20 ଉପରେ**	**ନିର୍ଭର କରାଗଲା ।**
1990 (4) SCC 76	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20 ଉପରେ**	**ନିର୍ଭର କରାଗଲା ।**

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକରିତା : ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 232/2005 ।

ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ ଅପରାଧିକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 367/1997 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର 28.10.2002 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦୟ ଗୁପ୍ତା, ଡି. କେ. ମିଶ୍ର, ମନୋଜ ସ୍ୱରୂପ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ, ଜନରଞ୍ଜନ ଦାସ, ସ୍ୱେତକେତୁ ମିଶ୍ର ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଗୋଖାଲେଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । . 1.ଏହି ଆବେଦନରେ ଆବେଦନକାରୀ ହେଉଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନରେ, ସେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଜଣେ ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟଧୀଶ ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 1997 ର ସ୍ୱତଃ ପ୍ରବୃତ ଅପରାଧିକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ସଂଖ୍ୟା 367/1997 ରେ ତାରିଖ 20.10.2002 ରେ ଆଦେଶ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ଯାହା 1995 ର ଦୌରା ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 187/55 ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି, ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସେହି ଦୌରା ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କିଛି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡିକ ଆବେଦନକାରୀ ସେହି ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା (ଆଇପିସି) ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ କରିନଥିବାରୁ କରାଗଲା, ଯେତେବେଳେ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ସେହି ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କଲା ।

2. ଏହି ଆବେଦନକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ତଥ୍ୟ ରହିଛି, ତାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :

ଯେତେବେଳେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ଆବେଦନକାରୀ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ କଲେ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନକାରୀ ନଭେମ୍ବର 1971 ରେ ଓଡ଼ିଶା ନ୍ୟାୟିକ ସେବାରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ଅଗଷ୍ଟ 1991 ରେ, ତାଙ୍କୁ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ବର୍ଗକୁ ପଦୋନ୍ନତି ଦିଆଗଲା । ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଗଲା, ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ, ମାର୍ଚ୍ଚ 1996 ରେ, ରାଉରକେଲାର ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ

ସ୍ଥାପିତ କରାଗଲା , ଯେତେବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ 1995 ର S.T. No. 187/55 ଉଲ୍ଲିଖିତ ମାମଲା ତାଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରାଗଲା ।

3. ସେହି ଦୌରା ମାମଲାରେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ମାମଲା ନିମ୍ନମତେ ଥିଲା । ଜଣେ ମେଘା ତିର୍କୀ (ଅଭିଯୁକ୍ତ) ଏବଂ ଜଣେ ସାମରା ତିର୍କୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜମି ବିବାଦ ଥିଲା, ଯାହାଙ୍କୁ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ହତ୍ୟା କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା । ଜୟରାମ ତିର୍କୀ ହେଉଛନ୍ତି ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ସାନ ଭାଇ । 25.06.1995, ତାରିଖ ଦିନ, ସକାଳ ପ୍ରାୟ 11ଟା ବେଳେ, ସାମରା ତିର୍କୀ (ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି) ଜୟରାମଙ୍କ ମାମୁଁ ଶ୍ରୀ ଦାହାରୁ କୁଜୁରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାମରାଙ୍କ ଜମିକୁ ଜବରଦଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ କାରଣରୁ ଜୟରାମ ତିର୍କୀ (P W-1) ଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଙ୍ଗି ଙ୍କୁ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା କୁହାଯାଏ । ପରଦିନ, ଅର୍ଥାତ୍ 26.6.1995 ରେ, ଜୟରାମ ତିର୍କୀ ତାଙ୍କ ଭାଇ ମେଘା ତିର୍କୀଙ୍କ ସହ ମୃତ ସମାରା ତିର୍କୀଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲେ । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ, ସାମରା ତିର୍କୀ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲେ ଏବଂ ଜୟରାମ ଏବଂ ମେଘା ତିର୍କୀ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ହାଉରୀ (PW-3) ଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କର ଠିକଣା ବିଷୟରେ ପଚାରି ବୁଝିଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ, ସାମରା ତିର୍କୀ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଜୟରାମ ତିର୍କୀ ସାମରାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ସେ ଜୟରାମଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ କାହିଁକି ଗାଳି ଦେଲେ ।ସମାରା ତିର୍କୀ ଜୟରାମଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ହାତ ଉଠାଇଥିବା ବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ମେଘା ତିର୍କୀ ସାମରା ତିର୍କୀଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଲାଠି ମାଡ଼ କରିଥିଲେ ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ସେ ତଳେ ପଡ଼ି ଯାଇଗଲେ । ଏହା ପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ମେଘା ତିର୍କୀ ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଲାଠି ପ୍ରହାର କଲେ । ଯେତେବେଳେ ହାଉରୀ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଧରିପକାଇଲେ , ସେ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଲାଠି ପ୍ରହାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ କପାଳରେ ଏକ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତ ହୋଇଥିଲା । ସାମରା ତିର୍କୀଙ୍କୁ ରାଉରକେଲା ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନିଆଗଲା, ଯେଉଁଠାରେ ସେ 27.6.1995 ରେ ଅପରାହ୍ନ ପ୍ରାୟ 2ଟା ବେଳେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ ।

4. ମେଘା ତିର୍କୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 302 ଏବଂ 323 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ କରାଗଲା । ଏହି ମାମଲା 21.03.1996 ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଯେତେବେଳେ ସେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପାରିତ କଲେ : -

" ତାରିଖ 21.03.1996 ର ଆଦେଶ ସଂଖ୍ୟା 8 "

ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହାଜତରେ ହାଜର କରାଗଲା । ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ସହଯୋଗୀ ପରାମର୍ଶଦାତା ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି । ବିଦ୍ୱାନ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଅଧିବକ୍ତା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି ।

ବିଦ୍ୱାନ ସହଯୋଗୀ ଅଧିବକ୍ତା ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଣାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗର ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦୋଷକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ସେ କେଉଁ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରିବେ ତାହା ଦର୍ଶାଇ ଅଭିଯୋଗ ମାମଲା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ବିଦ୍ୱାନ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଅଧିବକ୍ତା ପକ୍ଷ ରଖନ୍ତି ଯେ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ନିମିତ୍ତ ପ୍ରମାଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁପସ୍ଥିତି ଅଛି ଏବଂ ଉପଲବ୍ଧ ପ୍ରମାଣ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 304 ଅନୁଯାୟୀ ଅତି ବେଶୀରେ ଏକ ଅପରାଧ ସୂଚାଇପରେ ।

ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ଆବେଦନ ଶୁଣିବା ପରେ ଏବଂ ମାମଲା ଡାଏରୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ, ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଏ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 304 ଏବଂ 323 ଅନୁଯାୟୀ ସେ ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟ ଅଛି ।

ତେଣୁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 304 ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 323 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିବା ଏବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯିବା ପରେ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୋଷୀ ନୁହେଁ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ଏବଂ ବିଚାର ପାଇଁ ଦାବି କରନ୍ତି ।

ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜର ସତ୍ୟତାକୁ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଦୌରା ବିଚାରର ଶୁଣାଣିର ଶୁଣାଣି ତାରିଖକୁ 25.4.96 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରନ୍ତୁ ।

ଏସ୍. ଡି/-

ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

ରାଉରକେଲା, 21.3.96 "

5. ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ରାଉରକେଲା ରୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଗଲା, ଏବଂ ମାମଲାଟି ରାଉରକେଲା ଠାରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଶ୍ରୀ ଏସ୍. କେ. ମିଶ୍ରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖ ଉପସ୍ଥାପିତ ହେଲା । ଏପରି ଘଟିଲା ଯେ ବିଚାର ସମୟରେ, ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର କିଛି ସାକ୍ଷୀ, ଯଥା PW ସଂଖ୍ୟା 2,4,5,6,7 ମାନଙ୍କୁ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶତ୍ରୁତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଘୋଷଣା କରାଗଲା କାରଣ ସେମାନେ ଏହି ମାମଲାକୁ ସମର୍ଥନ କଲେ ନାହିଁ । ତେବେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମୃତ ସାମରା ତିର୍କୀଙ୍କ ପତ୍ନୀ ହାଉରୀ (PW ସଂଖ୍ୟା 3) ଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣୀୟ ଏବଂ ବିଶ୍ୱସନୀୟ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଲେ। ତାଙ୍କର ପରିସାକ୍ଷ୍ୟ ଡାକ୍ତରୀ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ । ଡାକ୍ତର ତାଙ୍କ କପାଳରେ ଏକ କ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ସେ କହିଲେ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଜଣକ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମୃତବ୍ୟକ୍ତି ଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଏବଂ ତା 'ପରେ ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ଲାଠି ପ୍ରହାର କରିଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ମଧ ହୋଇଥିବା ଲାଠି ପ୍ରହାର ବିଷୟରେ କହିଲେ । ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ପରୀକ୍ଷଣରୁ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଘାତଗୁଡିକ ମଧରେ, ମୃତବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ହନୁହାଡ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଖପୁରୀରର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ଅଂଶ ଉପରେ ସବଡ୍ୟୁରାଲ ରକ୍ତଜମାଟ ଥିଲା । ଫୁସଫୁସ, ଯକୃତ, ବୃକକ୍ ପରି ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗ ଗୁଡିକରେ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଆଘାତ କାରଣରୁ ମୃତ ଜଣକ ମୂର୍ଚ୍ଛାବସ୍ଥାକୁ ଚାଲିଗଲେ ଏବଂ ପରେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କଲେ । ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଧରି ନେଲେ ଯେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସନ୍ଦେହ ପରିସର ବାହାରେ ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 304 ଏବଂ 323 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କଲେ । ସେ ତାଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 304 (1) ଅନୁଯାୟୀ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 323 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଏକ ମାସ ପାଇଁ କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କଲେ, ଉଭୟ ଦଣ୍ଡ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଚାଲୁଥିଲା ।

6. ଯାଞ୍ଚ କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଟିପ୍ପଣୀ

ଏହା ଏପରି ହେଲା ଯେ ପରେ ଅତିରିକ୍ତ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ , ରାଉରକେଲା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଯାଞ୍ଚ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ତତ୍କାଳୀନ ମାନ୍ୟବର ବରିଷ୍ଠ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପି. କେ. ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଗଲା । ସେହି ସମୟରେ, 1995 ମସିହାର S.T. ସଂଖ୍ୟା 187/55 ର ନଥିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ସମୟରେ, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପି. କେ. ମିଶ୍ର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏଠାରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ଉଲ୍ଲିଖିତ 21.3.1996 ତାରିଖର ଆଦେଶ ସଂଖ୍ୟା 8

ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ଏହାପରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପି. କେ. ମିଶ୍ର ସେହି ନଥି ଉପରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଟିପ୍ପଣୀ କଲେ : -

" ଏହି ମାମଲାରେ, ଏକମାତ୍ର ଅଭିଯୁକ୍ତ ମେଘା ତିର୍କୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପୀଡ଼ିତ (ସାମରା ତିର୍କୀ) ଙ୍କୁ ଲାଠି ପ୍ରହାର କରି 26.06.1995 ରେ ଅପରାହ୍ନ 3ଟା 30 ମିନିଟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଇଥିବାରୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302/323 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ-ପତ୍ର ଦାଖଲ କରାଗଲା ।

ରାଉରକେଲାର ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ରେକର୍ଡ ନକରି ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 304/323 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଆଦେଶରେ କେବଳ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ମାମଲା ଡାଏରୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ ।

ଏହା ଆଇନର ସ୍ଥିରୀକୃତ ନୀତି ଯେ - 228 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମୟରେ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ଧାରା 227 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ସେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିଧବା ପତ୍ନୀ (P.W.3) ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଜୋରରେ ଲାଠି ପ୍ରହାର କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଆଘାତ କଲେ । ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ପରୀକ୍ଷଣରୁ ଜଣାପଡେ ଯେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଖପୁରିର ବାମପାର୍ଶ୍ୱ ପ୍ୟାରିଟାଲ ଅଂଶ ବ୍ୟତୀତ ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱର ହନୁହାଡର ଚିବୁକ ଉପରେ ଥିବା ରାମସ୍ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା ।

ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବିଧବା ପତ୍ନୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ପରିସାକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ପରୀକ୍ଷଣ ଯାହା ତାଙ୍କ ପ୍ରମାଣକୁ ସମର୍ଥନ କରେ , ସେଗୁଡିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 304 (1)/323 ଅନୁଯାୟୀ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

ଦୋଷିସାବ୍ୟସ୍ତିକରଣକୁ ନଥିଭୁକ୍ତ କଲେ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଗଣନାରେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଗଣନାରେ ଆଉ ଏକ ମାସ ସଶ୍ରମ ଭୋଗିବାପାଇଁ ଦଣ୍ଡିତ କଲେ, ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡଗୁଡିକ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଚାଲୁରହିବ ।

ଏହା କୌଣସି ସଂସ୍କାର ମାମଲା ନୁହେଁ ଯେ ଏହି ଅପରାଧ ଗୁରୁତର ତଥା ଆକସ୍ମିକ ଉତ୍ତେଜନା ଉପରେ କରାଗଲା । ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଣ-ବକ୍ତବ୍ୟ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରି ମାମଲାକୁ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରୁ ଶେଷକରିଦେବା ଉଚିତ୍ ନଥିଲା । ଏହା ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ର ଧାରା 401 ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନିମିତ୍ତ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ।

7.ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ ଅପରାଧିକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ

ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶ୍ରୀ ପି. କେ. ମିଶ୍ରଙ୍କ ଟିପ୍ପଣୀକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ 1995 ର ସଂଖ୍ୟା 187/55 ଭାବରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା 21.3.1996 ତାରିଖର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଅପରାଧିକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ହାତକୁ ନେଲେ । ଏହି ମାମଲାର ଶୁଣାଣି କରିଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, 1995 ର ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 187/55 ରେ ରାୟ ଶେଷରେ ଆଦେଶ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ତଥା 21.3.1996 ର ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଆଦେଶକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ । ସେ ନଥିରେ ଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଯାଞ୍ଚ କଲେ ଏବଂ ଉଲ୍ଲେଖ କଲେ ଯେ P.W. ସଂଖ୍ୟା 3 ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲାଠି ପ୍ରହାର ହୋଇଥିଲା ।ତାଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଲାଠି ପ୍ରହାର କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଏକ ବିଶ୍ୱସନୀୟ ପ୍ରମାଣ ଥିଲା । ସେ ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ରିପୋର୍ଟ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ଚାରିଟି ବାହ୍ୟ ଆଘାତ ମଧ୍ୟରୁ 4 ନମ୍ବର ଆଘାତ, ଅର୍ଥାତ୍ ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ହନୁହାଡ ର ରାମସ୍ ହାଡ଼ ଭାଙ୍ଗିବା, ଗୁରୁତର ଥିଲା । ବିଚ୍ଛେଦନ କରିବା ପରେ, ଡାକ୍ତର ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲେ ଯେ ମସ୍ତିଷ୍କର ଝିଲ୍ଲୀରେ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱର ପ୍ୟାରିଏଟାଲ୍ ଲୋବ୍ ଉପରେ ଏକ ସବଡ୍ୟୁରାଲ୍ ରକ୍ତଜମାଟ ଥିଲା ଏବଂ ମସ୍ତିଷ୍କରେ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ଫୁସଫୁସ, ଯକୃତ, ପ୍ଲୀହା, ବୃକକ୍ ଭଳି ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅଙ୍ଗଗୁଡିକରେ ମଧ୍ୟ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ଡାକ୍ତର (P.W. ସଂଖ୍ୟା 8) ଏ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ମସ୍ତିଷ୍କ ଏବଂ ଖପୁରି ହାଡରେ ଆଘାତ ହେତୁ ମୂର୍ଚ୍ଛା କାରଣରୁ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲା ଏବଂ ଆଘାତଗୁଡ଼ିକ

ପ୍ରାକ-ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରକୃତିର ଥିଲା । ଏହି ବାସ୍ତବ ଦିଗ ଉପରେ, ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ନିମ୍ନମତେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ : -

" ଯଦି ମାମଲା ଡାଏରୀରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ସମାନ ପ୍ରକୃତିର ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଅପରାଧକୁ ପ୍ରକାଶ କରେ, ତେବେ ଅଧିକ ଗୁରୁତର ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା କିମ୍ବା ଉଭୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ପୃଥକ ଭାବରେ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଉପଯୁକ୍ତ । ଏହା ଆଇନରେ ଏକ ସ୍ଥିରୀକୃତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷଙ୍କ ମାମଲା ଉପରୋକ୍ତରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବାଭଳି ପରିଲିଖିତ ହୁଏ ତେଣୁ ଏଥିରେ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ନଥିଭୁକ୍ତ କରିବାରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ରାଉରକେଲାର ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା 228 ଅନୁଯାୟୀ ପାରିତ ଆଦେଶରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି , ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 304 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଭୁଲ କଲେ ।

8. ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିବାଦୀୟ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ

ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ତଥାପି, ଉଲ୍ଲେଖ କଲେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଅପରାଧିକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ବିଚାର କରୁଥିଲେ , ସେତେବେଳକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗ କରିସାରିଥିଲେ । ତେଣୁ, ସେ ଏହାକୁ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1973 ('Cr.P.C.' ସଂକ୍ଷେପରେ) ର ଧାରା 300 (2) ଅନୁଯାୟୀ ପୁନର୍ବିଚାର ଆଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ବୋଲି ବିବେଚନା କଲେ ନାହିଁ । ସେ ତାଙ୍କ ତାରିଖ 28.10.2002 ର ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ ଅପରାଧିକ ପୁନରୀକ୍ଷଣକୁ ସମାଧାନ କଲେ ।

9. ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ତଥାପି, ତାଙ୍କ ଆଦେଶର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5 ରେ କିଛି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ ଯାହା ଆମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଉଦ୍ଧିଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ । ଏହି ଅନୁଚ୍ଛେଦଟି ନିମ୍ନମତେ ପଠନ ହୁଏ : -

"5. ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବେ ସ୍ଥାପିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସହକାରୀ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ ଦୌରା ମାମଲାଗୁଡିକୁ ବିଚାର କରିବାର ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରନ୍ତି । ତେଣୁ, ଏହି ମାମଲାରେ, ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଅଭିଯୋଗର ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାମଲାର ବ୍ୟବହାର କରିବା

ଏବଂ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ର ଧାରା 227 ଏବଂ 228 ଅନୁଯାୟୀ ଉପଯୁକ୍ତ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅଭିଜ୍ଞତା ନଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷାରପ କରାଗଲା ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 304 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷାରପ କରାଗଲା, ସେତେବେଳେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଉପରେ ପରିସ୍ଥିତି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନକରିବାର କାରଣ କିମ୍ବା ପ୍ରମାଣର ଅଭାବ କ 'ଣ ଥିଲା ତାହା ଆଦେଶରେ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀ *କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପରୋକ୍ତ* ସୂଚିତ ଢଙ୍ଗରେ ଏକ ବିରାଟ ଭୁଲ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବାହାନା ଖୋଜିପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଯଦି ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ବରିଷ୍ଠ ନ୍ୟାୟିକ ସେବା (ବରିଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀ) ବର୍ଗରେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ବର୍ଗରେ ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତାକୁ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବ ଏବଂ ଯଦି ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତାରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ତ୍ରୁଟି ଦେଖାଯାଏ, ଯେପରି ଏହି ମାମଲାରେ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ପରିବିକ୍ଷଣରେ ରଖାଯାଇପାରେ ଯାହା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଏବଂ ସଠିକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ । ଯଦି ସେ ସେହି ବର୍ଗରେ ପୂର୍ବରୁ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇସାରିଛନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ବେତନ ହାରରେ ପଦୋନ୍ନତି ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତାକୁ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବ ।

ତେଣୁ, ଏହି ଅନୁଚ୍ଛେଦର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ, ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଧରିନେଇଛନ୍ତି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନକରି ଏକ ବିରାଟ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି । ଅନୁଚ୍ଛେଦର ଶେଷ ଭାଗରେ, ଆବେଦନକାରୀ କିପରି 21.3.1996 ତାରିଖର ଆଦେଶକୁ ପାରିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି ସଂଶୋଧନମୂଳକ ପରାମର୍ଶ ବିଷୟରେ ସେ କେତେକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି ।

10. ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ପରେ 28.10.2002 ତାରିଖର ଏହି ଆଦେଶରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ରେକର୍ଡକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରୀ (ପ୍ରଶାସନ)ଙ୍କ ଠାରୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ

20.11.2003 ତାରିଖରେ ହୋଇଥିବା ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ 24.09.2003 ତାରିଖରେ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ନିବେଦନପତ୍ର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଗଲା । ସେଥିରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଆବେଦନକାରୀ 30.11.2003 ରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଅବସର ନେଲେ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ 28.10.2002 ତାରିଖର ଉପରୋକ୍ତ ଆଦେଶ ଏବଂ ସେଥିରେ କରାଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଆପତ୍ତି କରିବା ନିମିତ୍ତ 13.02.2004 ତାରିଖରେ ରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ଦାଖଲ କଲେ ।

11. ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଉପସ୍ଥାପନ

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ଉଦୟ ଗୁପ୍ତା ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ଯେ 21.3.1996 ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ଏକ ନ୍ୟାୟିକ ଆଦେଶ ଥିଲା । ଏହା କୁହାଯିବା ସମ୍ଭବ ଯେ ଏହି ଆଦେଶ ଏକ ଭୁଲ ଆଦେଶ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ କେବଳ ସେହି କାରଣରୁ, ଯାଞ୍ଚ କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଠିକ ନଥିଲା ଯେ ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ମାମଲା ଦାଖଲ କରାଯିବ । ସେ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ସଂଶୋଧନର ଶୁଣାଣି କରିଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଭୁଲ ଥିଲା ଯେ ସେ ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5 ରେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି ତାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବୃତ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି । ଶ୍ରୀ ଗୁପ୍ତା ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ଯେ ଅଗଷ୍ଟ 1991 ରେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ବର୍ଗରେ ପଦୋନ୍ନତି ପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଏକ ଭଲ ସେବା ରେକର୍ଡ ଥିଲା । ସେ ପ୍ରଥମେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅତିରିକ୍ତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନ୍ୟାୟାଧୀଶ (ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ) ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ, ତା 'ପରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଉରକେଲାରେ ରାଜ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ସୁରକ୍ଷା ପାଣ୍ଠି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ, ତା' ପରେ 1996 ରେ ରାଉରକେଲାରେ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ ଏବଂ ତା 'ପରେ ତିନି ବର୍ଷ ପାଇଁ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଆସାନସୋଲରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଶିଳ୍ପ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ସେ ଜୁଲାଇ 1999 ରୁ ନଭେମ୍ବର 1999 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର କଟକରେ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ ଏବଂ ଯାନବାହାନ ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ଗ୍ରହଣ କଲେ ।ନଭେମ୍ବର 1999 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2002 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ପ୍ରଶାସନିକ ଏକାଡ଼େମୀରେ (ଆଇନ ଅଧ୍ୟୟନ) ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଭାବରେ ଏବଂ ତାପରେ ଓଡ଼ିଶାର ତାଳଚେର ରେ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ ଅକ୍ଟୋବର 2002 ରୁ

30.11.2003 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କଲେ । ସେ ଦର୍ଶାଇଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ବିଭିନ୍ନ ପାଠ୍ୟଚକ୍ର ଏବଂ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅଧ୍ୟୟନପତ୍ରଗୁଡିକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟଥା ତାଙ୍କର ରେକର୍ଡ ବହୁତ ଭଲ ଥିଲା ।

12. ଶ୍ରୀ ଗୁପ୍ତା 'କେ' ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ [2001 (3) SCC 54] ମାମଲାର 'ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ ।ସେହି ମାମଲାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ କୋଠରୀକୁ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ସମ୍ପାଦନ କରିବା ନିମିତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ଯେଉଁଥିରେ ବହୁତ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ଅସୁବିଧା ଥିଲା । ଜନ ସାଧରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଭାଗ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଥର ନିବେଦନ କରାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଉନଥିଲା । ଏହି ନିଷ୍କ୍ରିୟତାରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କଲେ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାହିଁକି ଅବମାନନା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା ପରେ ଜନ ସାଧରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଭାଗ ତୁରନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ମରାମତି କଲେ । ତେଣୁ ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଅବମାନନା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତଥାପି ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 380,201 ଏବଂ 120-B ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମାମଲା ସଜ୍ଞାନକୁ ନିଆଗଲା ବୋଲି ଧରିନେଲେ ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସମନ ଜାରି କଲେ । ସେହି ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ, ଏହି ମାମଲାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ନିଆଗଲା ଯେଉଁଠାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ ଯେ ବିଦ୍ୱାନ ଦଣ୍ଡା ଧିକାରୀ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଚାପ ପକାଇବା ନିମିତ୍ତ ସମସ୍ତ ନ୍ୟାୟିକ ନିୟମକୁ ଅବମାନନା କରି ସେ ତାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଘୋର ଅପବ୍ୟବହାର ଥିଲା କାରଣ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦଫାଗୁଡ଼ିକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବାର କୌଣସି ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଏହି ମାମଲାକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆଣିଲେ , ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରୋକ୍ତ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 15ରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଗୁହାରୀକୁ ନଶୁଣି ଦଣ୍ଡିତ କରାଯାଉଛି । ଏହି ନ୍ୟାୟଳୟ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 15 ରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡିକ ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କୁ କେବଳ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀଙ୍କ ଉପରେ ନୁହେଁ , ସେଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସେହି ମାମଲାରେ ନିଷ୍ପତି ନେଇଥିବା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଉପରେ ବିଜୟଉଲ୍ଲାସ ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ସେଗୁଡିକୁର ପରିହାର କରାଯିବା ଉଚିତ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଧିବକ୍ତା ପ୍ରଥମ ଜାତୀୟ ନ୍ୟାୟିକ ବେତନ ଆୟୋଗଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଉପସ୍ଥାପନ

କଲେ ଯେ ଯେପରି ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ବେଳେବେଳେ ବିଚାରକରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଧୀଶମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ବିଚାରାଧୀନ ଅଛନ୍ତି ।

13. ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତା ପରେ *ଭି. କେ. ଜୈନ ବନାମ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଜେନେରାଲଙ୍କ ଜରିଆରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* [2008 (17) SCC 538] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 13 ରେ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ସେଥିରେ ଥିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 58 ର ଆଇନର ନୀତିଗୁଡିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ । ସେହି ମାମଲାରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଦିଲ୍ଲୀର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟିକ ସେବାରେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାବେଳେ, ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ତାରିଖ 4.3.2002 ଅନୁଯାୟୀ, ଏକ ଅପରାଧିକ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ବିଦେଶ ଯିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ, ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଜମା ରାଶି ରସିଦ (ଏଫ୍. ଡି. ଆର୍) ପଇଠ କରିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ମାଆ ଏବଂ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପାସପୋର୍ଟ ମଧ୍ୟ ଜମା କରିବେ । ଯେତେବେଳେ ଉକ୍ତ 4.3.2002 ତାରିଖର ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରାଗଲା, ସେତେବେଳେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଲେ । ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କେତେକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 15 ରେ ଧରି ନେଲେ ଯେ : -

> " 5 ...... ଏହା ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଏକ ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ, ଯେତେବେଳେ ପରିବାର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଅଟକ ଥିବା ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିବା କିମ୍ବା ତଲାସୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆତ୍ମ ସମର୍ପଣ କରିବା ବଦଳରେ ପଣବନ୍ଦୀ ଭାବରେ ରଖାଯାଉଥିଲା ।

ସେହି ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଏହି ମାମଲାକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ନେଇଗଲେ , ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏପରି କଠୋର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବା ବିରୋଧରେ ଚେତାବନୀ ଦେଇଥିଲେ, ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆଦେଶର ସେହି ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ହଟାଇ ଦେଲେ । ଅନୁଚ୍ଛେଦ 58 ର ଉପ-ଅନୁଚ୍ଛେଦ IX ରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନୀତି ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି : -

> *" IX. ଉପରିସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସର୍ବଦା ଧ୍ୟାନ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କ୍ଷତିକାରକ ଏବଂ ଅପମାନଜନକ ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡିକ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ*

ନ୍ୟାୟିକ ବୃତ୍ତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ସ୍ଥାୟୀ ଚରିତ୍ରର ଅଗଣିତ କ୍ଷତି ଘଟାଇପାରେ । ଏପରିକି ଯଦି ସେହି ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଏହା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭୋଗକରାଯାଇଥିବା ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଏବଂ ସମ୍ମାନହାନିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରିବ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀ ଗୁପ୍ତା ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5ରେ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବା ଉଚିତ ନଥିଲା, ଯାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବୃତ୍ତିକୁ ଅଗଣିତ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇଛି ।

14. ଏହାପରେ ସେ *ପ୍ରକାଶ ସିଂହ ତେଜୀ ବନାମ ନର୍ଦନ ଇଣ୍ଡିଆ ଗୁଡ୍ସ ଟ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟ କମ୍ପାନୀ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲିମିଟେଡ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ* [2009 (12) SCC 577] ମାମଲାରେ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16ରୁ 20 ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ । ସେହି ମାମଲାରେ, ମାମଲାର ତଥ୍ୟଗୁଡିକରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ତରବରିଆ, ଅସବଧାନୀପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ । 'କେ' ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନୀତି ଆଧାରରେ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 20ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରତିକୂଳ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ହଟାଇ ଦିଆଗଲା ।ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ମାମଲାରେ ଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗଭାବେ ନିତ୍ୟାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ନହୁଏ, ଏହି ନ୍ୟାୟଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ ଯେ କଠୋର ଏବଂ ଉପେକ୍ଷାଜନିତ ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ବିରୋଧରେ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଆଚରଣ ଆଇନର ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ବିଚାର ପାଇଁ ଆସେ ।

15. ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତର

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇ ଶ୍ରୀ ଜନରଞ୍ଜନ ଦାସ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ଖଣ୍ଡନକଲେ । ଉତ୍ତରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଆବେଦନ ନିମିତ୍ତ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3 ଏବଂ 4 ଅର୍ଥାତ୍ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିବନ୍ଧକ (ପ୍ରଶାସନ) ଏବଂ ନିବନ୍ଧକ (ନ୍ୟାୟିକ) ଙ୍କ ତରଫରୁ ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ତରଫରୁ ସତ୍ୟପାଠରେ ଦର୍ଶାଯାଏ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହା କେବଳ ଏକ ଘଟଣା ନୁହେଁ । କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ବର୍ଷ 1973-79 ରେ ଏବଂ ପୁଣି 1981,1983,1987 ରୁ 1989, ଏବଂ 1991 ବର୍ଷଗୁଡିକ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଗୋପନୀୟ ରେକର୍ଡରେ

ପ୍ରତିକୂଳ ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ମାଦକ ଔଷଧୀ ଏବଂ ନିଷାଦ୍ରବ୍ୟ ଅଧିନିୟମ, 1985 (N.D.P.S ଅଧିନିୟମ) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମାମଲାରେ, ଆବେଦନକାରୀ ସେହି ଅଧିନିୟମ 37 ଅନୁଯାୟୀ ନିଷେଧର ବିରୋଧରେ ଜାମିନ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ 19.12.1992 ରୁ ନିଲମ୍ବନ କରାଗଲା । ଏକ ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରାଗଲା, ଯଦିଓ ଅନୁସନ୍ଧାନର ରିପୋର୍ଟକୁ ବିଚାର କରିବା ପରେ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଗଲା ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ 15.8.1994 ରୁ ପୁନର୍ବାର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା । ଏହାପରେ ତାଙ୍କୁ ରାଉରକେଲାର ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଗଲା , ଯେଉଁଠାରେ ସେ ସାମରା ତିର୍କୀଙ୍କ ହତ୍ୟା ମାମଲାର ଶୁଣାଣି କଲେ । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଏହି ଉପସ୍ଥାପନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଧିବକ୍ତା ଦର୍ଶାଇଲେ ଯେ ନିଲମ୍ବନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପରେ, ତାଙ୍କର ସେବା ରେକର୍ଡ ଭଲ ଥିଲା, ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ ଏହା ପରେ କିଛି ବର୍ଷ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସେବା ପୁସ୍ତକରେ 'ଉତ୍କୃଷ୍ଟ' ବୋଲି ମନ୍ତବ୍ୟ ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଗଲା । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଅଧିବକ୍ତା ଏହି ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଦର୍ଶାଇଲେ ଯେ ନିଲମ୍ବନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପରେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ କରି ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଆସାନସୋଲରେ ଶିଳ୍ପ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ତଥା ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାବେଳେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସଚ୍ଚୋଟତା ଏବଂ ସାଧୁତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗମାନ ଥିଲା । ବାସ୍ତବରେ ସେହି କାରଣରୁ ତାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶାର ମାଲକାନିଗିରିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରି ଫେରାଇ ଅଣାଗଲା ଯେଉଁଠାରେ ସେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଭାବେ ଅବସର ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲେ ।

16. ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଉପସ୍ଥାପନ କରାଗଲା ଯେ 1995 ର ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 187/55 ହେଉଛି ପ୍ରାୟ 40 ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ଜଣେ ଯୁବକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ଗମ୍ଭୀର ମାମଲା । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଏକ ଲାଠି ପ୍ରହାର କରାଗଲା , ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେ ତଳେ ପଡ଼ି ପଡ଼ିଗଲେ , ତା ପରେ ତାଙ୍କ ଛାତିରେ ମଧ୍ୟ ଦୁଇଟି ଲାଠି ପ୍ରହାର କରାଗଲା ।ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଲାଠି ପ୍ରହାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଜଣେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ।ଡାକ୍ତରୀ ପ୍ରମାଣ ଦର୍ଶାଇଲା ଯେ ଏହି ଆଘାତ କାରଣରୁ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତରୁ ଉଦ୍ଧୃତ 21.03.1996 ତାରିଖର ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିକୁ ବିଚାର କରାଯାଇନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ଆଦେଶରେ କେବଳ ଏତିକି କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଉଭୟ ପକ୍ଷର ଉପସ୍ଥାପନାଗୁଡିକୁ ଶୁଣିଥିଲେ , ଏବଂ ମାମଲା ଡାଏରୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର କରି ସେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ସେଥିରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟ ନଥିଲା ।

ଅପରପକ୍ଷରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ମତରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତକୁ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ନଥିରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟ ଥିଲା, ଏବଂ ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ କରିବାକୁ ମନା କରିବା ସମୟରେ, ଆବେଦନକାରୀ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ନଥିରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ସେ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଚିତ୍ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଏପରି ଏକ ମାମଲାରେ କାରଣଗୁଡିକର ଅନୁପସ୍ଥିତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅବହେଳା ସହିତ ସମାନ । ଏପରି ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଦେଶ ଆତ୍ମ-ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯେହେତୁ ଏହା ଏପରି ନୁହେଁ, ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଉଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଯାହା କରିଛନ୍ତି, ତାହା ହେଉଛି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂଶୋଧନମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା, ଏବଂ ତାହା ଯଥାର୍ଥ ଥିଲା ।

17. ବିଚାର

ଆମେ ଉଭୟ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନାଗୁଡିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ । ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଭୂମିକାକୁ ନେଇ ଆମେ ଚିନ୍ତିତ । ଏକ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 228 ରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତେବେ ଏହି ଧାରା ପୂର୍ବ ଧାରା ସହିତ ଜଡିତ, ଅର୍ଥାତ୍ ଧାରା 227 ଯାହା 'ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ' ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଟେ । ଏହି ଦୁଇଟି ବିଭାଗ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା : -

ଧାରା 227-ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ଯଦି ମାମଲାର ନଥି ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡିକ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ ଏବଂ ସେ ନେଇ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନାଗୁଡିକୁ ଶୁଣିବା ପରେ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ବିଚାର କରନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ନାହିଁ, ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ଏପରି କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ କାରଣଗୁଡିକୁ ନଥିଭୁକ୍ତ କରିବେ ।

ଧାରା 228-ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ (1) ଯଦି, ଉପରୋକ୍ତ ପରି ବିଚାର ଏବଂ ଶୁଣାଣି ପରେ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ମତ ହେଉଛି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏକ ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ ଆଧାର ଅଛି ଯାହା -

(a) ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବିଶେଷତଃ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରିବେ ଏବଂ ଆଦେଶ ଦ୍ଵାରା, ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ 3 [କିମ୍ବା ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବିଚାର ପାଇଁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିପାରିବେ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଯଥାସ୍ଥିତି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ କରୁଥିବା ତାରିଖରେ ହାଜର ହେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ, ଏବଂ ତା 'ପରେ ଏପରି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ] ଏକ ପୋଲିସ୍ ରିପୋର୍ଟରେ ସ୍ଥାପିତ ପରୱାନା-ମାମଲାର ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧର ବିଚାର କରିବେ;

(ଖ) ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବିଶେଷତଃ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ, ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଲିଖିତ ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ ।

(2) ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଉପଧାରା (1) ର ଖଣ୍ଡ (b) ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି, ସେହି ଅଭିଯୋଗକୁ ପଢ଼ି ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଯିବ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ପଚରାଯିବ ଯେ ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି କିମ୍ବା ବିଚାର ପାଇଁ ଦାବି କରନ୍ତି କି ।

18. ଉପରୋକ୍ତ ରେ ଧାରା 227ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଭଳି , ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ ମାମଲାର ରେକର୍ଡ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ରଖାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ଯଦି ସେ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପରେ ଏତେ ନିଶ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ନାହିଁ, ତେବେ ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବେ, କିନ୍ତୁ ଏପରି କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କାରଣଗୁଡିକୁ ନଥିଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଧାରା 228 ଯାହା ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସହିତ ଜଡିତ, "ଯଦି ଏପରି ବିଚାର ପରେ" ଶବ୍ଦଗୁଡିକ ସହିତ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ତେଣୁ, ଧାରା 228 ରେ ଥିବା ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଧାରା 227 ଅନୁଯାୟୀ 'ବିଚାର' କୁ ସୂଚିତ କରେ ଯାହା ମାମଲାର ରେକର୍ଡ ଏବଂ ତାହା ସହିତ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ପରେ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଧାରା 227 ଏବଂ 228 ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଆନ୍ତଃସଂଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରେ । ତେଣୁ, ଧାରା 227 ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବାର କାରଣଗୁଡିକ ନଥିଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖେ , ଯଦିଓ ଏହା ଧାରା 228 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରା ଅଧୀନରେ ଅଭିଯୋଗ

ପ୍ରତ୍ୟାହାର କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରାଯାଏ, (ଯଦିଓ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରାଯାଇନଥାଏ), ସଂକ୍ଷେପରେ କିଛି ସର୍ବନିମ୍ନ କାରଣଗୁଡିକୁ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ତଥ୍ୟର ବିଚାରକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ରେକର୍ଡ କରାଯିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି 'ଏପରି ବିଚାର ପରେ' ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେହି ବିଚାର ଆଦେଶରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

19. ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଆବେଦନ ଉପରେ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବାର ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଏ ଯାହା ଉପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷଙ୍କ ଶୁଣାଣି ହୁଏ । ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା କିମ୍ବା ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ପୀଡିତ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମୟରେ, ପୀଡିତଙ୍କ ଅଧିକାର ତଥା ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଅଧିକାରଗୁଡିକର ମଧ୍ୟ ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ପଡିବ । ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ତେଣୁ, ଏକ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ଆଦେଶର ତୁଳନା ଉପରେ, ବିଶେଷ କରି ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ପରି ଏକ ଗମ୍ଭୀର ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ ଅନ୍ତତଃ ସଂକ୍ଷେପରେ ତାଙ୍କ କାରଣ ଦେବାକୁ ପଡିବ, ଯଦି ସେ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି କାରଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ତଦନ୍ତରେ କଣ ଭୁଲ ହେଲା ସେ ବିଷୟରେ ସେହି ଆଦେଶ ଅଭିଯୋଗପକ୍ଷଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଯଦି ଏହି ମାମଲାକୁ ଉପରିସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ସେ ଜାଣିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ ଯେ କାହିଁକି ଏକ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରାଗଲା ।

20. *ବିହାର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ରମେଶ ସିଂ* [AIR 1977 SC 2018]/ [1977 (4) SCC 39] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ମନ୍ତବ୍ୟ ଏ ଦିଗରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦୁଇ ଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ଯଦି ଏକ ଦୃଢ ସନ୍ଦେହ/ପ୍ରମାଣ ଅଛି ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଭାବିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏକ ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ ଆଧାର ଅଛି, ତେବେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ନାହିଁ ବୋଲି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିବା ନିମିତ୍ତ ଦ୍ୱାର ଖୋଲା ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଳୟ *ନିର୍ମଳଜିତ୍ ସିଂ ହୁନ୍ ବନାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ* [1973 (3) SCC 753] ମାମଲାରେ ତିନିଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ରାୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କଲେ, ଯାହା *ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଓ ସିଂ ବନାମ ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ* [AIR 1963

SC 1430], ମାମଲାରେ ଚାରିଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କର ଏକ ପୂର୍ବ ରାୟକୁ ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5 ରେ ନିମ୍ନମତେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ : -

> "5. ନିର୍ମଳଜିତ୍ ସିଂ ହୁନ୍ ବନାମ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ମାମଲାରେ-ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶେଲତ୍, ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଓ ସିଂ ବନାମ ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ୍ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ନଥିର ପୃଷ୍ଠା 79 ରେ ସୂଚିତ ନ୍ୟାୟଳୟଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ତରଫରୁ ରାୟ ଦେଲେ ଯେ -ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1898 ର ଧାରା 202 ଏବଂ 203 ରେ ଥିବା ସମାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧରିନେଲେ ଯେ ପରୀକ୍ଷା ଏହି ଥିଲା ଯେ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ନୁହେଁ ବରଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ଥିଲା କି ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ପ୍ରମାଣ ଥିଲା , ଯଦିଓ ଏପରିକି ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ଅପରାଧରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଏକ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଥାଇପାରେ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସଠିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ମଞ୍ଚ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ଛାଡି ଦିଆଗଲା ଏବଂ ସମନ ଜାରି କରିବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶେଲତ୍ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, "ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏହା ଜାଣିନାହାନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ, କିମ୍ବା ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବରେ ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ, ତେବେ ସମନ ଜାରି କରିବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯଦି ସେହି ପ୍ରମାଣ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ସୃଷ୍ଟି କରେ ।
>
> "(ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା)

ଆହୁରି, ଯେପରି ପରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 6 ରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଛି, ଯେପରିକି *ନିରଞ୍ଜନ୍ ସିଂ ବନାମ ଜିତେନ୍ଦ୍ର ଭୀମରାଜ* [1990 (4) SCC 76] ମାମଲାରେ, ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସୀମିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରମାଣ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ, ଏହା ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ଯେ ନଥି ଏବଂ ଦସ୍ତାବିଜରୁ ବାହାରିଥିବା ତଥ୍ୟ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ଯେଉଁ ଅପରାଧରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ତାହା ପ୍ରସ୍ତୁତ କି ନାହିଁ ।ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଏହା ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

21. ତେଣୁ ଏହା ବିବାଦୀୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ସର୍ବନିମ୍ନ ଆଶା କରାଯାଏ ତାହା ହେଉଛି ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଯାଞ୍ଚ

କରିବା ଏବଂ ଯଦି ସେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିମିତ୍ତ କୌଣସି ମାମଲା ଗଠନ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତେବେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଦେଶ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସ୍ୱତଃ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ହେବା ଉଚିତ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ତାରିଖ 21.03.1996 ରେ କେବଳ ଏତିକି କହିଥିଲେ ଯେ ମାମଲା ଡାଏରୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ବିଚାର ପରେ ସେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିମିତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଥ୍ୟ ନଥିଲା । ଏହା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ବରଂ ଏକ ନୀରସ ବିବୃତି ଏବଂ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆହତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀଙ୍କ ବିବୃତି ଏବଂ ନଥିରେ ଥିବା ସମର୍ଥିତ ଡାକ୍ତରୀ କାଗଜପତ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଏହା ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ମଧ୍ୟ କରିନାହାନ୍ତି । ସେ ତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିନାହାଁନ୍ତି ଯେ ମାମଲା ଡାଏରୀରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବୋଲି ସେ କାହିଁକି ମତ ରଖିଲେ ।ଏପରି ଏକ ନୀରସ ଆଦେଶ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଯଥାର୍ଥତା ବିଷୟରେ ଏକ ଗୁରୁତର ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

22. ଏହି ଘଟଣାରେ ଜଣେ ଯୁବ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମାରି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହା ଏକ ଗୁରୁତର ତଥା ଆକସ୍ମିକ ଉତ୍ତେଜନା ମାମଲା ନଥିଲା । ନଥିରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଲା ଯେ ସେଠାରେ ଜଣେ ଆହତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ଥିଲେ ଏବଂ ସମର୍ଥନକରୁଥିବା ଡାକ୍ତରୀ ରିପୋର୍ଟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ନଥିରେ ଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଆତ୍ମ-ବିରୋଧୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବରେ ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ଥିଲା । ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା କାରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଏବଂ ଅସମର୍ଥନୀୟ ଥିଲା, ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ର ଏବଂ ଡାକ୍ତରୀ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ବିବୃତ୍ତି ପ୍ରତି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇନଥିବା ଦର୍ଶାଇଲା । ଏହି ଆଦେଶ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ନାହିଁ ଯେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 302 ପରିବର୍ତ୍ତେ ଧାରା 304 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଭିଯୋଗକୁ କାହିଁକି ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆଗଲା । ବାସ୍ତବରେ, ଯେହେତୁ ରେକର୍ଡରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ ଏକ ବିରାଟଧରଣର ଅପରାଧକୁ ପ୍ରକାଶ କଲା, ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଏହା ଆଶା କରାଗଲା ଯେ ସେ ଅଧିକ ଗୁରୁତର ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ ଏବଂ ଏହାକୁ ହ୍ରାସ କରିବେ ନାହିଁ ।

23. ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଟିପ୍ପଣୀ ଉପରେ ନିଷ୍ପତି ନେଉଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଅଗଷ୍ଟ 1991 ରୁ ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ପଦବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ଅର୍ଥାତ ଯାହା ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ତାରିଖର 21.3.1996 ର ପ୍ରାୟ 5 ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା । ଏହି ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5 ରେ ଆହୁରି କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ସହକାରୀ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବେ ଦୌରା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରିବାର ଅଭିଜ୍ଞତା ହାସଲ କରନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ର ଧାରା 228 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ସଠିକ୍ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଅଭିଜ୍ଞତା ନଥିଲା ।

24. ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ସଂଶୋଧନରେ ଥିବା ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶ ଯାହା କରିଛି ତାହା ହେଉଛି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା, ଯେ ଯଦି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇନାହିଁ, ତେବେ ତାଙ୍କ ପରିବିକ୍ଷଣକୁ ଅପେକ୍ଷା କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଯଦି ସେ ପୂର୍ବରୁ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇସାରିଛନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ବେତନ ହାର ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଯେହେତୁ ଆବେଦନକାରୀ, ପୂର୍ବରୁ ସେବାରେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇସାରିଥିଲେ, ପ୍ରଶାସନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯାହା କରିଛନ୍ତି ତାହା ହେଉଛି ତାଙ୍କ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ କରିବା, ଏବଂ ତା 'ପରେ ତାଙ୍କ ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା । ସଂଶୋଧନରେ ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ପ୍ରଶାସନକୁ ଏକ ପରାମର୍ଶ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ତିନୋଟି ମାମଲା ପରି ଏହା କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ କିମ୍ବା ଅପମାନଜନକ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେବାର ମାମଲା ନୁହେଁ । ବାସ୍ତବରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଧୃତ ପ୍ରଥମ ରାୟରେ, ଭି. କେ. ଜୈନ (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 58 ର ଖଣ୍ଡ ସଂଖ୍ୟା 1ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଯେକୌଣସି କାରଣରୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ବିଶ୍ୱସନୀୟତାର ଅବକ୍ଷୟ ହେଉଛି ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରତି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବିପଦ । ଆବେଦନକାରୀ ସଠିକ୍ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ରେକର୍ଡ ଭଲ ନୁହେଁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କୁ ଚୟନ ବର୍ଗ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିନଥାନ୍ତେ । ଚୟନ ବର୍ଗ ଅଧିକାର ବଶତଃ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ସମ୍ପୃକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ରେକର୍ଡକୁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ, ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ (ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ଅନୁସରଣରେ) କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ

ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି । କୌତୁହଳର ବିଷୟ ହେଉଛି, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆବେଦନରେ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନରେ, ଆବେଦନକାରୀ ସିଧାସଳଖ ଚୟନ ବର୍ଗର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହାଁନ୍ତି । ସେ ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ହୋଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡିକୁ ଆପତ୍ତି କରୁଛନ୍ତି ଯାହା ତାଙ୍କ ଚୟନ ବର୍ଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଟ କଢାଇନେଲା । ଆମ ମତରେ, ଏହି ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କୁ ଏକ ସଂଶୋଧନମୂଳକ ପରାମର୍ଶ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନଥିଲା, ଯାହାକୁ ପ୍ରଶାସନ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ।

25. କେବଳ ଯାଞ୍ଚ କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଟିପ୍ପଣୀ କାରଣରୁ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ହ୍ରାସ କରି ଦୌରା ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଯତ୍ନବିହୀନ ଆଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରଶାସନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ ଯେ , ଯେ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 401 ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲାକୁ ପୁନର୍ବାର ହାତକୁ ନେବା ନିମିତ୍ତ ଦ୍ୱାର ଖୋଲା ନାହିଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉଚିତ ଯେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା ବେଳକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ 5 ବର୍ଷର ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗକରିସାରିଥିଲେ । ତେଣୁ, ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାକୁ ପୁନର୍ବାର ହାତକୁ ନେବାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କଲେନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅବହେଳା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ, ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟର ଏହି ଅଂଶର ଲାଭ ଉଠାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଅଭିଯୋଗର ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ ଦାୟୀ ଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ, ତାଙ୍କ ସେବା ରେକର୍ଡର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଯାଞ୍ଚ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, ଯାହା, ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଛି ।

26. ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡିକ ପାଇଁ, ଆମେ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିବା କିଛି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରି ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ବିବାଦୀୟ ଆଦେଶରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ପାଉନାହୁଁ । ତେଣୁ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଏ , ଯଦିଓ ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।

ବି.ବି.ବି. ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ତୁଷାର କାନ୍ତ ଗୋଛି

ଅନୁବାଦକ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।